
Notiser

MEDISINSK NYTT

Trombosehemmere til dialysepasienter?

For pasienter som er i dialyse er en god, arteriovenøs tilgang viktig. Stenoser og tromboser er et særlig problem for de som må ha syntetisk transplantat for fistler. Kan medikamentell behandling bidra til at transplantatet holder seg åpent lenger?

Bare til en viss grad, viser resultatene av en randomisert, placebokontrollert studie publisert i *The New England Journal of Medicine* (2009; 360: 2192 – 201). Halvparten av 650 dialysepasienter fikk dipyridamol og acetylsalisylsyre. Hele 80 % av alle deltakerne trengte en form for intervensjon for å holde transplantatet åpent i løpet av det første året. Gjennomsnittlig «levetid» for transplantatet var seks uker lenger i intervensjonsgruppen i forhold til kontrollgruppen (5,8 versus 4,3 måneder).

Behandling av depresjon hos gravide

Resultatene fra en studie publisert i *American Journal of Psychiatry* kan hjelpe leger og pasienter som skal avgjøre om gravide med alvorlig depresjon skal få medikamentell behandling. Den prospektive undersøkelsen inkluderte 238 gravide kvinner: Én gruppe friske, én gruppe med alvorlig depresjon som ikke fikk behandling, og én gruppe med alvorlig depresjon som fikk selektive serotoninreopptakshemmere (SSRI) (Am J Psychiatry 2009; 166: 557 – 66). I begge de to siste gruppene skilte man mellom de som var syke/fikk behandling under hele svangerskapet eller bare deler av det.

Det var ikke økt forekomst av misdannelse hos babyer som var eksponert for SSRI-midler. Også for de aller fleste andre utfall var resultatene de samme for alle grupper. Imidlertid førte *både* kontinuerlig eksponering for SSRI-midler og alvorlig depresjon til økt forekomst av for tidlig fødsel. Dette gjaldt bare der fosteret var eksponert for enten sykdom eller medikamenter under hele svangerskapet. Forfatteren av en lederartikkel konkluderer med at gravide kvinner med alvorlig depresjon bør tilbys medikamentell behandling.

Irritabel tarm-syndrom og cøliaki

Irritabel tarm-syndrom er vanlig i den voksne befolkningen. Tilstanden har ingen kjent etiologi, og symptomene kan minne om dem ved andre, mer alvorlige tarmsykdommer, slik som cøliaki. I en systematisk litteraturgjennomgang av studier der man forsøkte å finne hvor stor andel av pasienter med irritabel tarm-syndrom som egentlig har cøliaki, identifiserte man 14 undersøkelser med til sammen over 4 000 deltakere (Arch Intern Med 2009; 169: 651 – 8).

Metaanalyser viste at oddsratio for å ha cøliaki for personer som tilfredsstilte kriteriene for irritabel tarm-syndrom, var omtrent fire i forhold til friske kontrollpersoner. Tallet er noe høyere enn dem som er brukt i studier for å vurdere kostnad-nytte av å undersøke alle pasienter som har fått diagnosen irritabel tarm-syndrom.

MAP3/1-signallering viktig for kvinnelig reproduksjon

I tillegg til oocytmodning og ovulasjon er vellykket fertilisering avhengig av vekst av ovariefollikler og differensiering av granuloceller til lutealceller. Luteiniserende hormon (LH) har en sentral rolle i initiering av ovulasjonen og i differensiering av granuloceller, men de molekylære mekanismene er uklare. Forskere fra USA og Japan har nå undersøkt signalmekanismene i en musmodell (Science 2009; 324: 938 – 41).

Ved å studere mus som manglet mitogenaktivert proteinkinase 3 og 1 (MAP3/1) i granulocellene fant forskerne ut at disse kinasene var nødvendige for LH-indusert ovulasjon og luteinisering. Resultatene kan bidra til bedre forståelse av de molekylære årsakene til human ovariepatologi, som polycystisk ovarie-syndrom, og kvinnelig infertilitet.

To typer analgetika – kanskje ikke?

Smertestillende doser levomepromazin (Nozinan) hemmer kroppens evne til å aktivere kodein til morfin i smertestillende preparater med kodein/paracetamol (for eksempel Paralgin forte). Det viser en ny studie fra Folkehelseinstituttet og Oslo universitetssykehus, Ullevål (Eur J Clin Pharmacol 2009, doi: 10.1007/s00228-009-0640-9).

Hvorvidt denne reduserte morfindanningen også innebærer svekket effekt av kodein, må studeres nærmere, men den utstrakte sambruk av disse to smertestillende medikamentene ved akutte rygg smerter kan være lite hensiktsmessig.

Tai Chi-trening hos eldre

Hvert år faller ca. 30 % av eldre personer over 65 år (Cochrane Database Syst Rev 2009; nr. 2: CD007146). En systematisk gjennomgang av 111 randomiserte studier med over 55 000 deltakere viste at risiko for fall ble redusert ved trening. Den største risikoreduksjonen fant man ved Tai Chi-trening (RR 0,65, 95 % KI 0,51 – 0,82).

Musikk mot stress og angst?

Musikkintervensjon har vært forsøkt brukt for å redusere stress og angst hos koronarsyke, som et supplement til tradisjonell medikamentell behandling.

I en systematisk oversikt over 23 randomiserte kontrollerte studier med 1 461 deltakere fant man ikke sterke holdepunkter for at musikk reduserte psykiske plager (Cochrane Database Syst Rev 2009; nr. 2: CD006577). Man fant noe redusert blodtrykk samt hjerte- og respirasjonsfrekvens, men funnene var ikke signifikante.

Dødelighet for personer med og uten hiv i Afrika

Dødeligheten blant hivinfiserte har sunket blant dem med tilgang til antiretroviral terapi i Afrika sør for Sahara. En afrikansk undersøkelse sammenliknet denne dødeligheten med normalbefolkningens i fire ulike afrikanske land (PLoS Med 2009; 6: e1000066).

Blant dem med langtkommet hiv var standardisert mortalitetsratio 47 (95 % KI 39 – 57), mens den kun var 3,4 (95 % KI 1,9 – 6,2) blant dem som fikk antiretroviral behandling i tidlig stadium. Dødeligheten blant hivsyke er mye høyere enn i normalbefolkningen, men ved tidlig intervensjon kan denne reduseres betraktelig.

Marevandosering via automatisk talemaskin

Marevandosering kan være tidkrevende både for pasienter og helsepersonell. En kanadisk studie undersøkte effekten av å innføre et maskinelt system for dosering samt automatisk oppringning av pasientene via en talemaskin (CMAJ 2009; 180: 927 – 33).

1 211 av 1 557 beskjeder (78 %) angående dosering ble gitt via talemaskin. Personell måtte gi personlig beskjed 143 ganger (9 % av alle beskjeder). 164 av 214 pasienter (77 %) kunne tenke seg å fortsette med systemet dersom de fikk muligheten.

Publisert: 13. august 2009. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 23. august 2026.